

Araling Panlipunan

Kasaysayan ng Daigdig

Ikatlong Markahan – Modyul 2

Unang Yugto ng Kolonyalismo

Manunulat: Carolyn P. Belar

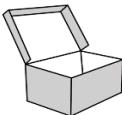

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Aralin 1

Unang Yugto ng Kolonyalismo

Alamin

Ang Europa ay nagsimulang lumakas hanggang sa makabagong panahong lumawak ang kapangyarihan nito dahil sa eksplorasyon at kolonisasyon ng bagong daigdig. Sa modyul na ito, magkaroon ka ng panibagong kaalaman ukol sa unang yugto ng kolonyalismo.

Matapos ang iyong eksplorasyon sa modyul na ito, inaabahan na:

- 1. nasusuri ang mga dahilan, pangyayari at epekto ng Unang Yugto ng Kolonyalismo**
 - 1.1 nalalaman ang kahulugan at konsepto ng kolonyalismo;
 - 1.2 natutukoy ang Unang Yugto ng Kolonyalismo batay sa:
 - a. dahilan ng kolonyalismo;
 - b. mga pangyayari sa Unang Yugto ng Kolonyalismo;
 - c. epekto ng Unang Yugto ng Kolonyalismo.

Subukin

Gawain 1: Pagtapat-tapatin Mo!

Pagtapatin ang **Hanay A** sa **Hanay B**. Isulat lamang ang letra ng tamang sagot sa patlang na nasa kaliwa.

HANAY A

- ___ 1. Pagsakop ng isang makapangyarihang bansa sa isang mahinang bansa.
- ___ 2. Kauna-unahang bansang Europeo na nagkaroon ng interes sa paggalugad sa karagatan ng Atlantic upang makahanap ng spices at ginto.
- ___ 3. Natagpuan niya ang pinakatimog na bahagi ng Africa kilala sa katawagang *Cape of Good Hope*.
- ___ 4. Ang namuno ng apat na sasakyang pandagat na naglakbay mula Portugal hanggang India.
- ___ 5. Instrumentong nagbibigay ng tamang direksyon na ginagamit ng mga manlalakbay at mangangalakal.

HANAY B

- A. Portugal
- B. Bartolomeu Dias
- C. compass
- D. kolonyalismo
- E. Ferdinand Magellan
- F. Vasco da Gama

Balikan

Gawain 2: Tanong Isipin, Sagot Hanapin!

Piliin ang letra ng tamang sagot ng mga konsepto sa ibaba at isulat ito sa patlang na nasa kaliwa.

- A. Renaissance
- B. Greece
- C. Italy

- D. Michelangelo Buonarroti
- E. Francesco Petrarch
- F. Humanista

- _____ 1. Bansang sinilangan ng *Renaissance*.
- _____ 2. Salitang nangangahulugan ng “muling pagsilang” o *rebirth*.
- _____ 3. Tawag sa iskolar na nanguna sa pag-aaral sa klasikal na sibilisasyon ng Greece at Rome.
- _____ 4. Ang pinakasikat na iskultor ng *Renaissance* na may obra ng Estatwa ni David.
- _____ 5. Ang tinaguriang “Ama ng Humanismo” na sumulat ng “*songbook*” na isang koleksyon ng mga sonatang pag-ibig sa pinakamamahal niyang si Laura.

Tuklasin

Gawain 3: Suri-Teksto!

Basahin at unawain ang teksto tungkol sa paksa. Pagkatapos, sagutan mo ang Gabay Tanong na makikita sa ibaba.

Konsepto at Kahulugan ng Kolonyalismo

Noong ika-15 na siglo nag-umpisa ang panahon ng **eksplorasyon** o paghanap ng mga lugar na hindi pa nararating ng mga Europeo. Ang eksplorasyon o paghanap ng mga lugar na hindi pa nararating ng mga Europeo ay nagbigay-daan sa kolonyalismo. Ano ba ang **kolonyalismo**? Ito ay ang pagsakop ng isang makapangyarihang bansa o malalakas na bansa sa mahinang bansa.

May tatlong bagay ang sinasabing motibo ng kolonyalismong dulot ng eksplorasyon:

- 1. Paghahanap ng kayamanan.
- 2. Pagpapalaganap ng Kristiyanoismo.
- 3. Paghahangad ng katanyagan at karangalan.

Naganap ang unang yugto ng Imperyalismong Kanluranin noong ika-15 hanggang ika-17 na siglo. Ano ang ibig sabihin ng **imperyalismo**? Ang salitang ito ay nangangahulugang *panghihimasok*, *pag-impluwensiya*, o *pagkontrol ng isang makapangyarihang bansa sa isang mahinang bansa*, tuwiran man ito o di-tuwirang pananakop.

Mga salik upang mapagtugayan ang paglalakbay ng mga Europeo sa malalawak na karagatan noong ika-15 na siglo:

1. Matanong o mausisa dulot ng *Renaissance*.
2. Suporta ng mga monarkiya o mayayaman.
3. Pagtuklas at pagpapahusay sa mga instrumentong pangnabigasyon.
4. Katapangan sa pagharap sa mga pagsubok sa kanilang paglalakbay sa karagatan.

Sa katunayan, ang eksplorasyon ang naging sanhi upang maging daan ang karagatan sa pagpapalawak ng mga imperyong Europeo

A. **Gabay na Tanong:** (Isulat ang sagot sa isang papel).

1. Bigyang kahulugan ang salitang kolonyalismo ayon sa sarili mong pagkakaintindi.
2. Ano ang kaibahan ng kolonyalismo sa imperialismo?

Motibo at Salik ng Eksplorasyon

Ninanais ng mga Europeo na maghanap ng mga bagong ruta patungo sa kayamanan ng Asya. Sa panahong ito ang rutang dinaraanan sa Kanlurang Asya ay kontrolado ng mga Muslim.

Ang kaalaman ng Europeo tungkol sa Asya na isang kaakit-akit at mayayamang lugar ay nanggagaling sa mga tala ng mga manlalakbay na sina Marco Polo at Ibn Batuta na pumukaw sa mga Europeong marating ang Asya. “The Travels of Marco Polo” (circa 1298), ay isang mahalagang aklat kung saan ipinagbigay-alam sa mga Europeo ang yaman at kaunlarang taglay ng bansang China sa Asya. Si Ibn Batuta ay isang manlalakbay na Muslim, itinala niya ang kanyang paglalakbay sa Asya at Africa na lalong nagpasidhi ng pagnanais ng Europeong marating ang Asya.

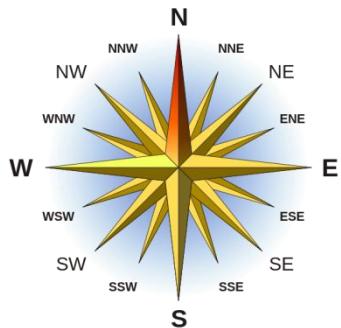
Napukaw ang paghahangad ng mga Europeo matapos nilang mabasa ang tala nina Marco Polo at Ibn Batuta. Mapalad ang mga manlalayag at mangangalakal sapagkat sa panahong iyon natuklasan nila ang instrumentong ***astrolabe*** at ***compass*** na ginamit sa kanilang paglalayag.

Astrolabe- ginamit ng mga manlalayag at manlalakbay sa pagsukat ng taas ng bituin.

Pinagkunan: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Islamic_Astrolabe_Doha.jpg

Compass- nagbibigay ng tiyak na direksyon habang ang mga manlalakbay at mangangalakal ay naglalakbay.

Pinagkunan: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Compass_Rose_English_North.svg

Ang Portugal at Spain ay ang dalawang bansang Europeo na nagpa-umpisa ng paglalakbay-dagat at pagdiskubre ng bagong lupain. Sa mga bansang ito, nanguna ang **Portugal** dahil kay Prinsipe Henry *the navigator* na inspirasyon ng mga manlalayag. Si Prinsipe Henry ang nag-imbita sa mga magagaling na mandaragat na magturo ng wastong paglalayag sa mga tao dala ang isang pangarap na makadiskubre ng bagong lupain para sa karanganan ng Diyos at ng bansang Portugal.

Noong ika-16 na siglo, limitado lamang ang paglalayag para sa **Spain at Portugal** na sa panahong iyon ay naitatag ang unang pinakamalaking imperyo ng Europeo na nagpasimula ng mga di malilimitang pagdiskubre ng mga lupain.

Noong ika-1469, nagpasimula rin ang Espanyol ng hangaring magdiskubre ng bagong lupain pagkatapos na makasal si Isabella kay Ferdinand ng Aragon. Sinuportahan ng bagong mag-asawa ang pamamalagi ng kapangyarihan ng mga maharlika sa Castille.

Pagsapit ng ika-17 na siglo, naitayo na ang mga bagong imperyo sa hilagang Europeo, Great Britain, France, at Netherlands na nagbigay lakas sa mga Europeong pasiglahin at palaganapin ang pakikipagkalakan sa mga produktong galing sa Silangan.

Gabay na Tanong: (Isulat ang sagot sa isang papel).

Magbanggit ng dalawang motibo ng eksplorasyon batay sa pagkakaintindi mo sa tekstong binasa.

Ang Pagtuklas ng Rekado o Spices

Ang **spices** o rekado ay ginamit na pampalasa at pangpreserba ng pagkain. Ginamit din ito bilang isa sa sangkap ng pabango, kosmetiks, at medisina.

Pinagkunan: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gingerbread_spices.jpg

Noong ika-13 siglo, simulang umaasa ang mga Europeo ng *spices* o rekado na makikita lamang sa Asya at India. Ang halimbawa ng rekado ay paminta, *cinnamon*, at *nutmeg* na kailangan nila ng maramihang suplay.

Kontrolado ng mga Muslim, taga-Venice, at Italy ang kalakalan ng rekado. Ang negosyanteng Tsino at Indian ay bumibili ng rekado sa negosyanteng Arabe na ipinagbibili naman ng mga ito sa mga taga-Venice. Ang kalakarang ito ay nagbibigay ng malaking kita para sa negosyanteng Arabe at Venetian. Ang pagmomonopolyong ito ay ang nagpupursige sa mga Europeong negosyante na magkaroon ng direktang kalakalan sa Asya ng *spices* na kailangan nila.

Minabuti ng mga Europeo na gamitin ang katubigang kalakalan kaysa panlupang kalakalan na hindi sila protektado upang makaiwas sa pag-atake na ginagawa ng mga Mongol.

Gabay na Tanong: (Ilagay ang sagot sa isang papel)

1. Ano ang kahalagahan ng *spices* para sa mga taga-Europeo?
2. Sa ating tahanan, mahalaga ba ang pagkakaroon ng *spices*? Magbanggit ng dalawang kahalagahan

Suriin

Gawain 4: Pagsusuri Gawin, Kaalaman Palawakin!

Pagkatapos mong suriin ang nilalaman ng teksto, sasagutan mo ngayon ang ilang katanungan na matatagpuan sa ibaba.

Bansang Portugal Nanguna sa Paggalugad

Ang kauna-unahang bansang Europeo na nagnanais ng paggalugad sa karagatan ng Atlantic ay ang **Portugal** upang makatago ng *spices* at ginto. Nakapaglayag ang mga mandaragat na Portuges hanggang sa kanlurang bahagi ng Africa upang tuklasin ang rutang katubigan patungo sa Asya sa pagitan ng taong 1420 hanggang 1528.

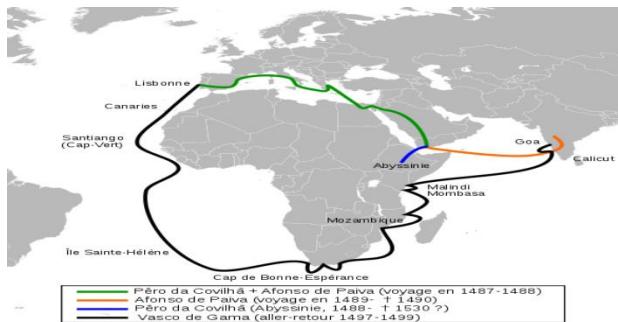

Bartolomeu Dias - Ang nakatago ng pinakatimog na bahagi ng Africa na kilala bilang **Cape of Good Hope** noong Agosto, 1488. Ang paglalakbay na ito ang nagbigay-kaalaman na maaaring marating ang Silangan sa paraang pag-ikot sa Africa.

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bartolomeu-Dias-217x300.jpg>

Pinamunuan ni **Vasco da Gama** ang apat na sasakyang pandagat na naglakbay mula Portugal hanggang India noong 1497. Umikot siya sa **Cape of Good Hope**, huminto sa ilang *trade post* sa Africa upang makipagkalakalan at narating niya ang Calicut, India sa loob ng sampung buwan. Sa India, nakita ni Vasco Da Gama ang mga Hindu at Muslim na nakikipagkalakalan ng magagandang uri ng seda, porselana, at rekado na siyang pangunahing kailangan ng bansang Portuges. Hinikayat ni Vasco da Gama ang Asyanong mangangalakal na direktang makipagkalakalan sa kanila ngunit bigo siya. Nakilala siyang isang bayani ng bansang Portugal dahil sa ibinahagi nitong kaalaman tungkol sa yaman at maunlad na kalakalan sa Silangan.

Si Vasco da Gama at ang ruta ng kanyang paglalakbay.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vasco_de_Gama_map-fr.svg

Siya si **Prinsipe Henry** ang anak ni Haring Juan ng Portugal, ang pangunahing tagapagtuguyod ng mga paglalayag, tagagawa ng mapa, matimatisyan, astrologo, at mag-aaral ng siyensiya ng nabigasyon sa bansa. Siya ay patron ng mga manlalakbay kaya ikinabit sa pangalan niya ang katawagang “*The navigator*” sapagkat itinaguyod niya ang paglalakbay kung saan narating niya ang Azores, isla ng Maderia, at sa mga isla ng Cape Verde.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Statue_Of_Prince_Henry_The_Navigator-.jpg

A. Gabay na Tanong: (Isulat ang sagot sa isang papel)

Ibigay mo ang ilang nagawa ng mga sumusunod na manlalakbay:

- a. Vasco da Gama -
- b. Prinsipe Henry -
- c. Bartholomeu Dias -

Ang Pagnanais ng Spain ng Kayamanan mula sa Silangan

Noong 1469, ikinasal sina **Haring Ferdinand V** ng Aragon at **Reyna Isabella I** ng Castille na naging dahilan upang ang bansang Spain ay nagnais ng kayamanan sa Silangan. Ang kanilang kaharian ay nagpapadala ng mga ekspedisyon sa Silangan na unang pinamunuan ni **Christopher Columbus**, isang Italianong mandaragat.

Si Christopher Columbus ang nakatagpo ng Bagong Mundo na tinawag na America.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_of_Christopher_Columbus,_Wellcome_M0007952.jpg

Inilunsad ang una niyang ekspedisyon patungong India na dumaan pakanluran ng Atlantiko noong 1492. Dumanas ng maraming paghihirap ang kanyang ekspedisyon katulad ng walang kasiguraduhan na marating nila ang Silangan, pagod at gutom sa kanilang paglalayag, at sa tagal ng panahong inilagi nila sa karagatan. Sa wakas narating niya ang isla ng Bahamas na sa akala niya ay India dahil sa kulay ng balat ng mga taong makikita dito kaya tinawag niya itong Indians.

Gumugol ng tatlong buwan ang kanilang paglalakbay bago nila narating ang Hispaniola (Ito ang bansang Haiti at Dominican Republic sa ngayon) at ang Cuba. Nagtagumpay siyang makatagpo ng ginto sa bansang ito na nakasasapat sa pangangailangan ng Spain.

Sa kanyang pagbalik sa Spain ay ipinagbunyi ang tagumpay ng kanyang ekspedisyon at ginawaran siya ng titulong *Admiral of the Ocean Sea, Viceroy* at Gobernador ng mga islang nadiskubre niya sa Indies.

Pinamunuan pa niya ang tatlong ekspedisyon bago siya nasawi taong 1506.

Hindi siya nagtagumpay sa paghahanap ng bagong ruta patungo sa Silangan. Narating niya ang isla ng Caribbean at South America.

Mapapansin natin na kulang pa sa mga makabagong gamit ang mga manlalakbay katulad ng mapa na hindi pa maunlad noon.

Si Amerigo Vespucci, isang Italianong nabigador ay nagpaliwanag na si Christopher Columbus ay nakatagpo ng bagong mundo na tinawag na America na kinalaunan ay isinunod sa pangalan ni Amerigo na naitala sa mapa ng Europa kasama ang iba pang bagong tuklas na mga isla.

B. Gabay na Tanong: (Isulat ang sagot sa isang papel)

Nagtagumpay ba si Christopher Columbus na makatagpo ng bagong ruta pasilangan?
Patunayan ang iyong sagot.

Ang Paghahati ng Mundo

Ang bansang Portugal at Spain ay humingi ng tulong sa Papa ng Rome upang mamagitan sa kanilang paglalaban sanhi ng lumalalang paligsahan nito sa pagpapadala ng mga ekspedisyon. Gumuhit ang Papa ng *Line of Demarcation*, isang hindi makikitang linya mula sa gitna ng Atlantiko tungo sa Hilagang Pola hanggang Timugang Pola noong 1493. Lahat ng makikitang kalupaan at

katubigan sa Kanlurang bahagi ng linya ay sa Spain at sa Silangang bahagi ng linya ay mapupunta naman sa Portugal sabi ni Papa **Alexander VI**.

Si **Pope Alexander VI** ang nagpalabas ng **papal bull** na naghahati sa lupaing maaaring tuklasin ng bansang Portugal at Spain.

Nagpetisyon ang mga Portuguese na baguhin ang naunang linya. Bunga ng kanilang pagdududa na baka lumawak ang paggalugad ng Spain sa kanluran at maaaring maapektuhan ang kanilang kalakalan sa silangan. Noong 1494, nagkasundo sila na ang *Line of Demarcation* ay baguhin at ilayo ito pakanluran sa pamamagitan ng **Kasunduan sa Tordesillas**.

Sa panahong iyon, mapapansin na lubusang pinaghatian ng bansang Portugal at Spain ang bahagi ng mundo na hindi pa napupuntahan ng mga taga-Europeo.

C. Gabay na Tanong: (Isulat ang sagot sa isang papel).

Ano ang ginampanang papel ni Pope Alexander VI?

Ang Paglalayag ni Ferdinand Magellan

Isang Portuges na manlalakbay ang pinondohan ng Spain upang magsimula ng ekspedisyon taong 1519, siya ay si **Ferdinand Magellan**. Ang kanyang ekspedisyon ay naglakbay gamit ang rutang pakanluran patungong silangan. Dito natagpuan nila ang silangang baybayin ng South America o bansang Brazil sa ngayon. Dumaan sila sa makitid na daanan ng tubig, ang *Strait of Magellan*, pumasok sa malawak na Karagatang Pasipiko hanggang marating nito ang bansang Pilipinas.

Si **Ferdinand Magellan** ay isinilang noong 1480 sa Sabrosa, Portugal. Ang kanyang ama ay si Rui de Magallanes at ang kanyang ina ay si Alda de Mesquita.

Nakaranas sila ng pag-aalsa ng mga kasamahan dahil sa haba ng kanilang paglalakbay. Nalagpasan nila ang mga suliranin ito at nakatagpo sila ng malaking kayaman katulad ng ginto at pampalasa. Nagtagumpay din silang maipakilala ang relihiyong Katolisismo sa mga katutubo.

Sa kabuoan, ang ekspedisyon isinagawa ay nagpapatunay lamang na maaaring ikutin ang mundo at muling makababalik sa pinanggalingan. Isang patunay nito ay ang pagbalik ng barkong Victoria sa Spain kahit pa nasawi si Magellan ng isa sa tauhan ni Lapu-lapu. Ito ang unang pag-ikot sa mundo o *circumnavigation* at itinuwid din nito ang lumang kaalaman na ang mundo ay patag ayon sa mga Europeo.

D. Gabay na Tanong: (Gumamit ng isang papel para sa kasagutan).

Ano ang mahalagang bunga ng paglalakbay ni Ferdinand Magellan?

Ang Pag-aangkin ng mga Dutch sa Moluccas

Napalitan ng mga Dutch ang mga Portuguese bilang pangunahing bansang kolonyal sa Asya sa pagpasok ng ika-17 siglo. Inangkin ng Dutch ang **Moluccas (Spice Island)**, o isang isla na matatagpuan sa Indonesia mula sa Portugal at nagtayo sila ng bagong sistemang plantasyon kung saan

ang mga lupain dito ay pinatataniman ng mga pananim na mabili sa pamilihan. Ang epekto nito ay ang sapilitang pagtrabaho ng mga mamamayan na naging patakaran din ng mga Espanyol dito sa Pilipinas. May mga kolonya din ang mga Dutch sa North America na pinangungunahan ng isang English na manlalayag na si **Henry Hudson** na naglayag para sa mga mangangalakal na Dutch. Sa kanya ipinangalan ang Ilog ng Hudson sa Manhattan, USA.

Nagtayo ng pamayanan sa Africa ang mga Dutch sa pamamagitan ng **Boers**, mga magsasakang nanirahan sa *Cape of Good Hope*.

Noong 1609, narating ni Hudson ang New York Bay at pinangalanang itong **New Netherland**. Isang *trade outpost* o himpilang pangkalakalan ang itinatag sa rehiyon na pinangalanang New Amsterdam noong 1624 na sa kasalukuyan ay kilala na bilang New York Cty.

Mas matagal ang kapangyarihan ng Dutch sa Asya dahil sa pagttagat nito ng Dutch East India Company o Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC) noong 1602 kung ikukumpara ito sa pananakop nila sa America. Ang nagbigay ng proteksiyon sa pagmonopolyo ng mga Dutch sa paminta at iba pang rekado ay ang pagkakaroon nito ng mga daungan. Humina ang kapangyarihang pangkomersyo ng Dutch noong ika-17 na siglo at sila'y pinalitan ng England bilang pinakamalakas na imperyon pangkatubigan ng Europe.

E. Gabay na Tanong: (Gumamit ng isang papel para sa kasagutan).

Paano pinalitan ng mga Dutch ang mga Portuguese bilang pangunahing bansang nanakop sa Asya?

Kahalagahan ng mga Paglalakbay at Pagdiskubre ng mga Lupain

Pansin mo ang ilan sa mga kahalagahan ng paglalakbay at pagdiskubre ng mga lupain.

- A. Noong ika-15 at ika-16 ba siglo, ang pagdiskubre at paglalayag ay nagbunga ng pagbabago ng mga rutang pangkalakalan.
- B. Ang Itally ay nawala sa dating kinalalagyan nito sa kalakalan na kanilang pinangungunahan sa Medieval Period.
- C. Ang mga pantalan sa baybay-dagat ng Atlantic mula sa Spain, Portugal, France, Flanders, Netherlands, at England ay naging sentro ng kalakalan.
- D. Higit na dumagsa ang mga kalakal ng *spices* mula sa Asya; kape, ginto at pilak mula sa North America; asukal at molasses mula sa South America; at Indigo mula sa Kanlurang Indies.

Ang nagpalawak sa paglaganap ng mga salaping ginto at pilak na galing sa Mexico, Peru, at Chile ay ang mga produktong nabanggit na nagpasimula rin ng pagkakaroon ng mga bangko. Bunga ng pagdami ng salapi ng mga negosyante, kinakailangang may paglagakan ang kanilang salaping barya. Ang kanilang ginamit at ipinakilala sa mga mangangalakal ay ang salaping papel.

Ang nagbigay-daan sa pagttagat ng **kapitalismo**, o sistema kung saan mamumuhunan ng kaniyang salapi ang isang tao upang magkaroon ng *interest* o tubo ay ang salapi.

Hindi alam ng mga tao ang pag-iipon ng salapi noong Medieval Period. Nakokontento na lamang sila na sapat ang kanilang kinikita para sa kanilang ikinabuhay. Sa pag-unlad ng kalakalan, dumami ang naiipon nilang salapi na ipinuhunan pa para lumago.

E. Gabay na Tanong:(Gumamit ng papel para sa kasagutan.)

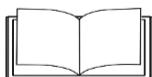
1. Magbigay ng isa sa mga kahalagahan ng mga Paglalayag at Pagtuklas ng mga lupain. Ipaliwanag mo ito ayon sa iyong pagkakaintindi.

Mga Epekto ng Unang Yugto ng Kolonyalismo

1. Ang eksplorasyon ay nagpalakas ng ugnayang silangan at kanluran.
2. Ang eksplorasyon ay nagbigay-daan sa malawakang pagkakadiskubre sa mga lupaing hindi pa nagalugad at mga sibilisasyong hindi pa natuklasan na pinangungunaan ng mga Espanyol at Portuguese.
3. Ang paglaganap ng sibilisasyong kanluranin sa silangan ay sumigla.
4. Nagbigay ng maraming problema sa mga bansang nasakop kagaya ng pagkawala ng kalayaan, paninikil, at pagsasamantala sa likas na yaman.
5. Nakapukaw-interes sa mga makabagong pamamaraan ng teknolohiya sa heograpiya at paglalayag.
6. Nagresulta sa pagpapalitan ng mga hayop, organismo, halaman, pati na sa mga sakit sa pagitan ng Old World at New World dahil sa pagkakaroon ng pagbabago sa ecosystem.

G. Gabay na Tanong: (Gumamit ng papel para sa kasagutan.)

Nakakabuti o nakasasama ba ang naging epekto ng unang yugto ng kolonyalismo at imperyalismo? Ipaliwanag ang iyong sagot.

Pagyamanin

Gawain 5: Mga Manlalakbay Ihanay, Mahalagang Impormasyon Ibigay!

Punan ang talahanayan ng hinihingking mga impormasyon tungkol sa mga Personalidad na nanguna sa eksplorasyon.

Mga Manlalakbay na Personalidad	Bansang Pinagsilbihan	Taon ng una siyang Naglakbay	Lugar na Narating/Kontribusyon
1. Ferdinand Magellan			
2. Christopher Columbus			
3. Vasco da Gama			
4. Bartolomeu Dias			
4. Prinsipe Henry			

Isaisip

Gawain 6: Konsepto'y Punan, Kaisipa'y Wakasan!

Sa bahaging ito, ang mag-aaral ay gagawa ng paglalahat hinggil sa paksang tinalakay sa pamamagitan ng pagwawakas ng nasimulang konsepto. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Ang kolonyalismo ay ang _____
2. Ang *astrolabe* at *compass* ay ang _____
3. Ang bansang Portugal ang kauna-unahang _____
4. Si Ferdinand Magellan ay nakarating sa bansang _____
5. Ang eksplorasyon ay nagresulta sa _____

Isagawa

Gawain 7: Mahalagang Taon Wag Kalimutan, Nagawa'y Panatilihing Nasa Isipan!

Punan ng mahahalagang pangyayari o kaganapan ang nakatalang taon sa ibaba.

1. 1488

2. 1469

3. 1492

4. 1497

5. 1609

Tayahin

Isaayos ang magulong mga letra upang makabuo ng salitang may kaugnayan sa konseptong nabanggit. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Ipinanganlan sa kanya ang Illog ng Hudson sa Manhattan, USA. **ONSDUH EYNHR**
2. Nagtayo ng pamayanang sa Africa ang mga Dutch sa pamamagitan ng _____, o mga magsasakang nanirahan sa **Cape of Good Hope. SEROB**
3. Inangkin ng Dutch ang _____, o isang isla na matatagpuan sa Indonesia mula sa Portugal.
CACSLUMO
4. Isang manlalayag na nakarating sa Pilipinas at nagtagumpay sa pagpapakilala ng katolisimo sa mga katutubo. **EDNIANDFR GEANLLAM**
5. Noong 1493, gumuhit ang Papa ng _____, isang hindi makikitang linya mula sa gitna ng Atlantiko tungo sa Hilagang Pola hanggang Timugang Pola. **INEL FO CARAMTIEDON**
6. Salitang nangangahulugang panghihimasok, pag-impluwensiya, o pagkontrol ng isang makapangyarihang bansa sa isang mahinang bansa. **EISALMOYRIMP**

7. Bumalik siya sa Spain upang ipagdiwang ang natamong tagumpay ng kanyang ekspedisyon at ginawaran siya ng titulong *Admiral of the Ocean Sea, Viceroy* at Gobernador ng mga islang nadiskubre niya sa Indies. **OPTSRIHHREC SUMOCUBL**
8. Instrumento na nagbibigay ng tiyak na direksyon. **ASSMOPC**
9. Ito ang kauna-unahang bansang Europeo na nagnanais ng paggalugad sa karagatan ng Atlantic upang makatagpo ng *spices* at ginto. **UTROALGP**
10. Ito ay ginamit na pampalasa at pangpreserba ng pagkain na kinakailangan ng mga Europeo. **ICEPSS**

Karagdagang Gawain

Gumawa ng ***poster*** na naglalarawan sa naging epekto ng Unang Yugto ng Kolonyalismo. Gumamit ng isang malinis na papel, pangkulay at iba pang kagamitan.

Rubrik sa Pagmamarka ng slogan

Pamantayan	Indikador	Puntos	Nakuhang Puntos
Nilalaman	Naipaliwanag at naipakita ang maayos na ugnayan ng konsepto sa nabuong poster.	10	
Kaangkupan ng konsepto	Malinaw at angkop ang mensahe sa Paglalarawan ng konsepto.	10	
Pagkamapanlikha (Originality)	Orihinal ang ideya sa pagbuo ng poster.	10	
Kabuoang Presentasyon	Maayos at malinis ang kabuoang presentasyon.	10	
Pagkamalikhain (Creativity)	Gumamit ng angkop na kombinasyon ng kulay upang maipahayag ang nilalaman, konsepto, at mensahe.	10	
Kabuoang Puntos		50	

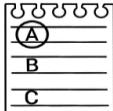

Sanggunian

Vivar, Teofista L., Ed.D., Discipulo, Nieva J., Rillo, Priscilla H., de Leon, Zenaida M. Kasaysayan ng Daigdig Batayang Aklat para sa Ikatlong Taon, SD Publications, Inc. Metro Manila. Cebu

Project EASE Araling Panlipunan III Modyul 17

Susi sa Pagwawasto

Gawain 1: Pagtapat-Tapatin Mo!

Balikam
Hampapin!
Gawain 2: Tatlong Ispin, Sagot
Tuklasin
Gawain 3: Suti-Teksto!
A. I. (answer may vary)
2. Ang kolonyalismo ay ang pagkakop ng Isang
malalakas na bansa sa makapanganayarihang basa sa Isang
imperialismo ay ang pagkakolonyalismo ay ang
B. 1. makahalupan ng bagong rata,
2. makapanganayarihang basa sa Isang
mahanaging basa.

C. 1. Gimamtin na pamipalasa at
pangresera ng pagkain.
2. Gimamtin din bilang sangkap sa pagkain.
3. Kosmetiks, at medisina.
4. Gmagsamit sa pagkain.

D. samgkap sa pagkain

E. medisina at iba pang posible na pagkain.

F. kasagutanin

Cawain 4: Pasgasusutin Cawain
Kalaalaman Palawatin!
Maglakbay mula sa sasakyang pandagat na
Indida noong 1497. b.) Prinsipe Henry-
Siya ang panangunahing tagapagtatayod
ng mag-aaral ng siyensiya ngsa nabiigasayon
mapa, maiintayin, astrolog, at
mag-aaral ng sakaarating sa pinakataimog na
buhagi ni ng Africa na kiliwa bilang Capo de
Good Hope noong Agosto, 1488;
C. , Siya ang napapalabas ng padaibull na
makinabang siyang kalamuan kapag sagot.
D. , Narating siya ang basang
ang nakamabang sigdol.
Philippines gamit ang turing pakauliran
panaplasa; Nakatayo ng
makinabang kayamanan katalad ng gitnito
makanabang kultura ang mudi at muling
mga kautubo; Naputayan na
ipakilala ang relilyong katalisismo sa
panaplasa; Nagtagumpay siyang
makabagong silangan; Nakatayo ng
pasueng kultura at muling
mga kautubo; Naputayan na
pasueng kultura at muling
makinabang kalamuan kapag sagot.

1. Paksaan na makabapan ay ang basaan sa mahihinang basaan.

2. Ang astrolabe at compass ay ang dalawaan na instrumento na natauklasan ng mga Alaminic upang makahatap ng spicies at gitmo.

3. Ang bansang Portugal ang kauana-unahanang bansang Euroopeo na sa bansang Philippinas sa pamamagitan ng paglakbay gamit ang tulang pakauliran patungong silanganan.

4. Si Ferdinand Magellan ay nakarating sa banasang Malalayag at mananagkalakal.

5. Ang eksplorasyon ay nageresulta sa malawakan ng pagdisikubre sa mga lipaing hindu pa natauklasan.

ISAGAWA; Gavain 7: Mahalagang Taoon wag Kaliutan, Nagaway Panatilihin Nasa Isagawa;

1488-Taoon naang narrapuan ni Bartolomeu Dias ang pinakalatmug na bahagi ng Africa na kilala bilang Cape of Good Hope.

1469-Taoon naang nag-umplisa ang Espanyool sa pagdisikubre ng bagong Ispania.

1492-Taoon naang ilunusad ang 3. 1492-Taoon naang ilunusad ang pagdisikubre ng bagong Ispania.

1497-Pinamumunuan ni Vasco da Gamma pagdisikubre ng India.

1519-Taga apal na sasakyang pandagat na nagaikaby ang mula Portuga hinaag hindia.

1609-Taoon naang narrating ni Henry Hudson ang New York Bay na pinangalanang New Netherland.

TAYAHIN

1. Henry Hudson 2. Boers 3. Moluccas 4. Ferdinand Magellan 5. Line of demarcation 6. Impreyaryalismo 7. Christopher Columbus 8. kompas 9. Portugal 10. spicies

MAIKLING PAGSUSULIT

I. Pagtapat-tapatin Mo!

Panuto: Iugnay ang mga salita ng **Hanay A** sa **Hanay B**. Isulat ang letra ng tamang sagot sa patlang na nasa kaliwa. (Isulat ang sagot sa sagutang papel.)

Hanay A	Hanay B
☐ 1. Tawag sa pagsakop ng makapangyarihang bansa sa mahihinang bansa.	A. compass
☐ 2. Instrumentong natuklasan ng mga manlalakbay at mangangalakal na nagbibigay ng tamang direksyon habang naglalakbay.	B. Kolonyalismo
☐ 3. Ang kauna-unahang bansang Europeo na nagnanais na makapaglakbay sa karagatan ng Atlantic upang makatagpo ng ginto at rekado.	C. astrolabe
☐ 4. Ito ay ginagamit bilang pampalasa ng mga pagkain, pangpreserba ng mga karne, pabango, kosmetiks at medisina.	D. Spices
☐ 5. Mga bansang nanguna sa eksplorasyon na nagbigay-daan sa malawakang pagkadiskubre sa mga lupaing hindi pa narating at mga sibilisasyong hindi pa natuklasan.	E. Spain
	F. Portugal
	G. Espanya at Portugal
	H. Portugal at France

II. Sino Ako?

Panuto: Piliin sa loob ng kahon ang tamang **Personalidad** na nay kinalaman o kaya'y nagtagumpay sa pagsasagawa ng Unang Yugto ng Kolonyalismo. Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel.

Bartolomeu Dias

Ferdinand Magellan

Prinsipe Henry

Christopher Columbus

Pope Alexander VI

Vasco da Gama

1. Ako ang anak ni Haring Juan ng Portugal, tagagawa ng mapa, matematisyan, astrologo, at nag-aaral sa siyensya ng nabigasyon sa bansa.
2. Narating ko ang pinakatimog ng Africa na kilala bilang *Cape of Good Hope* noong Agosto, 1488.
3. Isa akong Portuges na umpsang naglakbay noong 1519 na pinunduhan ng Spain ang paglalayag.
4. Ako ang namuno sa apat na sasakyang pandagat na naglakbay mula sa Portugal hanggang India noong 1497.
5. Isa akong Italianong manlalayag na nakatagpo ng Bagong Mundo na kilala bilang America.

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Carolyn P. Belar
Editor: Aaron S. Enano
Tagasuri – Panloob: Aaron S. Enano
Tagaguhit: Gwendelene Corañez

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang Tagapamanihala

Aaron S. Enano

Supervisor sa Araling Panlipunan

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa Learning Resource Management System

Catherine Paningbatan

Learning Resource, Librarian

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE